



ČRNOGORCI IZ SKADARSKE OKOLICE.

Jos. V. Sládek.

Dne 27. oktobra je obhajal češki pesnik I. V. Sládek svojo šestdesetletnico. Rojen je bil 27. oktobra 1845. v Zbirohu, študiral je gimnazijo in univerzo v Pragi; l. 1871. je bil imenovan za profesorja angleškega jezika pri trgovinski akademiji v Pragi; razen tega je predaval tudi angleščino na češki univerzi in tehniki. Sedaj živi v pokoju deloma v Pragi, deloma v svojem rojstnem kraju. Sládek je začel literarno delovati v zelo burni dobi. V Ameriki se je bližala koncu kruta vojska za odstranitev suženjstva in tudi Evropa je bila vsa vznemirjena. Nevihta je začela ravsajati najprej na Holštinskem in kmalu potem tudi na Češkem, kjer so leta 1866. izkpraveli tisoči čeških sinov v boju zoper Prusijo. Ob tem času so se vojskovali tudi na Laškem za misel enotnega kraljestva; hkrati se je bliskalo na Balkanu. Češki narod je stal v odločilni opoziciji proti dunajski vladi, ustanavljala so se društva, zborovali tabori, oživljalo se je upanje v češko samostanost; kmalu potem so zopet zapirali češke urednike in pisatelje v ječe. V ti dobi se je začela književna delavnost Sládkova, in vse to ni ostalo brez vpliva na njegovo tvorbo.

Sládek, katerega ime se je prvič pokazalo v listu „Světlozor“ l. 1867., je pel pesmi o svobodi in o bojih za svobodo češkega naroda. In le-ta vnema in gorečnost za češki jezik in za svobodo češkega naroda nista zapustili Sládku nikoli več. Mnogo je k tem glasovom Sládkove lire pripelo njegovo bivanje v svobodni Ameriki, kjer je bival dve leti (od l. 1869. 1871.). Leta 1875. je izdal prvo zbirko poezij „Básně“, potem so sledile zbirke: „Jiskry na moři“, „Světlo stopou“, „Na prahu ráje“, „Ze života“, „Sluncem a stínem“, i. t. d. Krasne so Sládkove zbirke pesni za mladino. Pesniku je hčerka

Helenka rastla pred očmi; iskal je zanjo v češki književnosti primernih pesni, in ko je spoznal, da jih ni, je hotel podati Sládek tudi češkim otrokom solnce in cvetove, smeh in pesen, humor in veselje, kakor imajo vse to otroci v Ameriki in na Angleškem, kjer se mladina vzgaja s poezijo izpod peres najboljših pesnikov. In tako so nastale Sládkove pesniške zbirke za mladino: „Zlatý māj“ (1886), „Skřivánčí písně“ (1889), „Zvony a zvonky“ 1894), ki so hitro našle pot do otroških src ter so povzročile pravi prevrat v češki otroški književnosti. Kako lepo, kako mično riše Sládek v teh zbirkah otroško življenje, izraža naivnost, smeh, otroško govorjenje in igranje!

Odlično mesto v češki književnosti imata tudi



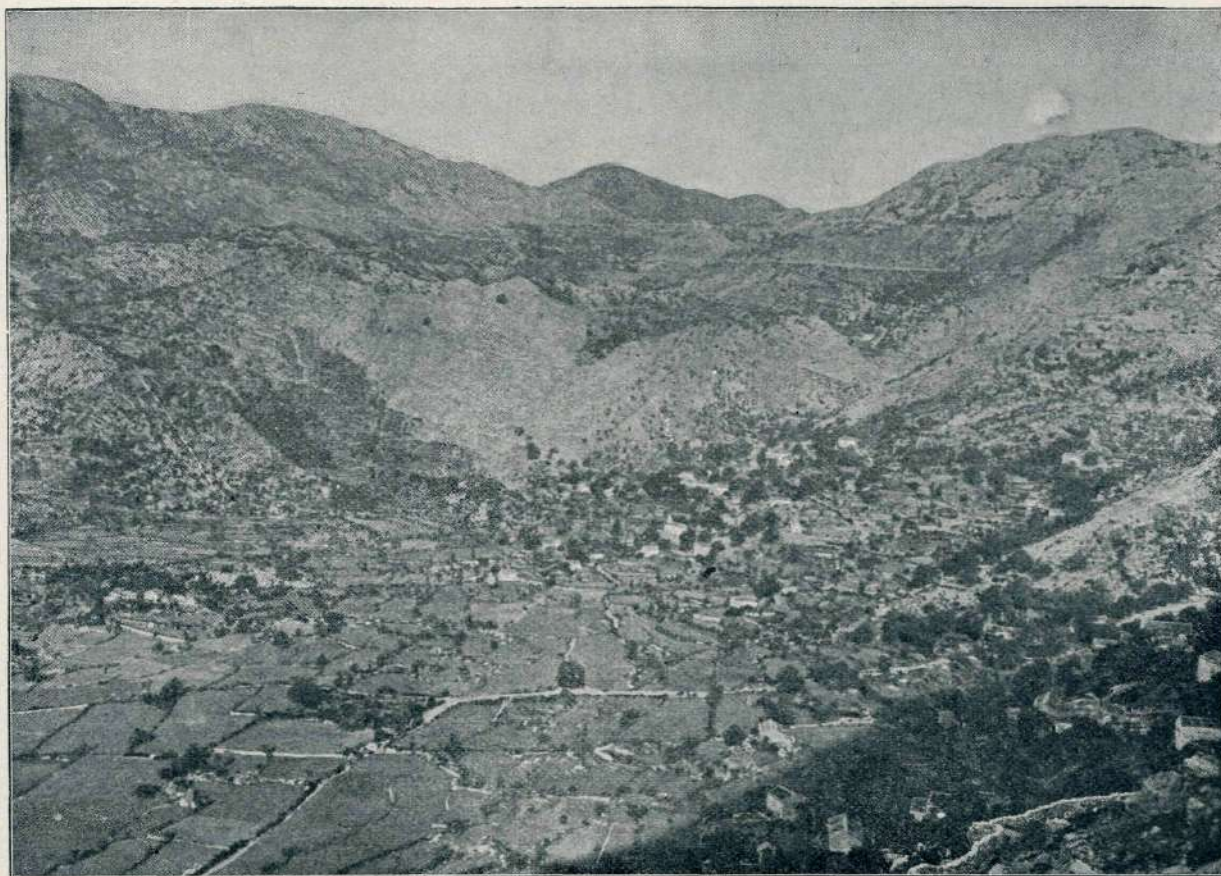
Mohamedansko pokopališče v Skadru.

Sládkovi pesniški zbirki „Selské písně“ in „České znělky“. V „Selských písních“ ginljivo izraža ljubezen do kmečke zemlje in proslavlja kmečko delo. Kmet nastopa v ti zbirki kot branitelj vsega človeštva, četudi ga ves svet zaničuje. Ne zaupa nikomur, razen Bogu in sebi, ali tudi nikomur ne služi. „Česká

znělky“ so premišljevanja o češkem narodnem ob-
stanku in življenju. Kot urednik in izdajatelj „Lumíra“
(od l. 1877 1898) je Sládek stal v ospredju češkega
književnega življenja ter je okrog svojega lista skupil
najboljše pisatelje. „Lumír“ je postal vzor literarnega
časopisa in bilo je odlikovanje za vsakoga, kdor je
mogel v tem listu objaviti kak duševni proizvod.
Zadnja leta je Sládek posvetil velikemu delu: pre-
vodu Shakespeara. Že prej je mnogo prevajal iz an-
gleščine, španščine in poljščine. Temeljiti so njegovi
prevodi iz Keatsa, Longfellowa, Burnsa, Byrona,
Mickiewicza, Juana Valera itd.

Dr. Jan Máchal, ud češke akademije, vseučni-
liški profesor slavistike v Pragi in slovstveni zgo-
dovinar, je 25. novembra obhajal svojo petdesetletnico.
Dr. Máchal je na glasu kot slovstveni zgodovinar;
njegovi večji spisi so: „Nákres slovanského bájesloví“
(1891), „O bohatýrském epose slovanském“ (1893),
„P. J. Šafařík a jeho názory kritické i esthetské“
(1895), „O českém románu novodobém“. Dr. Máchal
je natančen poznavavec slovanskih književnosti.

Češki učenjak prof. dr. K. V. Zenger je do-
vršil nedavno 75. leto. Dr. K. V. Zenger, fizik in astro-
nom, je dika čeških tehnikov. Rojen je bil v Homutovu



Pogled na skadarsko gorato okolico.

J. V. Sládek spada med tiste češke pesnike, ki
so osvežili češko slovstvo, ki so povzdignili prosveto
in razširili češko obzorje. Pri tem pa se ni Sládek
preveč vdal vplivu tuje omike. Poleg Nerude je on
najbolje izrazil češko dušo, njena čuvstva in njen
humor brez najmanjšega ponarejenega patosa. De-
lavnost Sládkova je zelo obsežna, vključno temu pa ni
pisal nikoli hitro in površno. Bil je tih in previden
brusivec pesniških draguljev. Njegove zbirke so izha-
jale polagoma, a zato so zapustile vsikdar globok vtisk.

na Češkem in spada med najboljše češke učenjake,
katerih delavnost je znana tudi izven čeških mej.
Zenger si je pridobil svetovno ime po svojih študijah
v kozmični fiziki in metereologiji. Kot profesor fizike
na češki tehniki je sestavil univerzalni reometer in
tangencialno tehtnico. Njegovih znanstvenih spisov
in razprav v jeziku češkem, nemškem in francoskem
je neštevilna vrsta. Zengrovo glavno delo je razprava
o novem svetovnem sistemu na podlagi dinamično-
električnih zakonov.